

A Balassagyarmati Törvényszék, mint másodfokú bíróság Balassagyarmaton, a 2014. év március hó 10. napján tartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A hamis vád büntette miatt ... ellen indított büntetőügyben a Balassagyarmati Járásbíróság 2.B.213/2012/16. számú ítéletét megváltoztatja, ... vádlottat az ellene hamis vád büntette miatt (1978. évi IV. törvény 233. § (1) bekezdés a) pontja) emelt vád alól felmenti.

Az eljárás során felmerült 7.010.- (Hétezer-tíz) Ft állam által előlegezett bűnügyi költséget ... pótmagánvádló köteles külön felhívásra az államnak megfizetni, míg a képvisellel járó költséget a pótmagánvádló maga viseli.

Ezen ítélettel szemben a kézbesítéstől számított 8 napon belül a pótmagánvádló jelenthet be fellebbezést.

I n d o k o l á s :

A Balassagyarmati Járásbíróság a 2013. február hó 28. napján kihirdetett, fenti számú ítéletével, megismételt pótmagánvádas eljárásban ... vádlottat bűnösnek mondta ki az 1978. évi IV. törvény 233. § (1) bekezdés a) pontja szerint minősülő hamis vád büntetében, amiért 1 év időtartamra próbára bocsátotta, továbbá kötelezte az eljárás során felmerült 7.010.- Ft bűnügyi költség megfizetésére.

Az ítélet ellen keresztirányú fellebbezések történtek. A pótmagánvádló súlyosítás végett, míg a vádlott és védője felmentés érdekében fellebbezett.

A törvényszék első alkalommal nyilvános ülést tűzött ki az ügyben, majd a tényállásban foglaltak ellenőrzése, annak pontosítása érdekében tárgyalást tűzött ki.

A törvényszék, mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 346. § (1) bekezdése szerinti jogkörében eljárva, a Be. 348. § (1) bekezdése alapján az azt megelőző bírósági eljárással együtt, a Be. 363. § (2) bekezdés b) pontja szerint tárgyaláson bírálta felül.

A felülbírálat eredményeképpen megállapította, hogy az elsőfokú bíróság túlnyomórészt megalapozott tényállást állapított meg, annak kiegészítése csupán a

törvényszék által felvett bizonyítás eredményeként a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja alapján az alábbi tekintetben szükséges:

A törvényszék a tárgyalásra idézte ...t, a ... volt jogi képviselőjét, aki a hamis vád alapját képező keresetlevelet készítette és a bírósághoz benyújtotta. A jogi képviselő egészségi állapotára hivatkozva távolmaradását megalapozott okból eredően kimentette, így a törvényszék a Be. 296. § (1) bekezdés a) pontja alapján tárgyalás anyagává tette az elsőfokú eljárásban tett vallomását, valamint az általa készített tényvázlatokat.

Mindezek alapján a törvényszék az elsőfokú bíróság tényállásának harmadik oldalán utolsó előtti bekezdést az alábbiakkal egészíti ki:

A keresetlevelet, amely a tényállásban rögzített megállapításokat tartalmazta, ..., a ... képviseletében eljáró ... nevében nyújtotta be a Nógrád Megyei Bírósághoz és azt ő írta alá. A keresetlevél benyújtásával ... bízta meg, miszerint a peres eljárásban a vadásztársaság képviseletét ellássa. ... közgyűlési felhatalmazás alapján járt el. A jogi képviselő a keresetlevélben tett megállapításokra vonatkozó ismereteit elsősorban a rendelkezésére bocsátott közgyűlési jegyzőkönyvekből szerezte.

Az így kiegészített tényállás már mentes a Be. 351. § (2) bekezdésében írt hiányosságoktól, ezért az a Be. 351. § (1) bekezdése szerint irányadó volt a másodfokú eljárásban is.

A törvényszék a Kúria 90-es számú BK véleményében foglaltak szem előtt tartásával úgy foglalt állást, hogy jelen ügyben megalapozott volt az elsőfokú bíróság azon döntése, hogy a pótmagánvádat elfogadta. Ahogy a kollégiumi vélemény is fogalmaz, minden esetben körültekintően kell vizsgálni, hogy a vádindítványban felrótt bűncselekményt tekintve a konkrét törvényi tényállás alapján pótmagánvádnak, ekként a sértett általi büntető igény érvényesítésének hely van-e.

A bűncselekmény jogi tárgya hamis vád esetében kettős, az igazságszolgáltatás rendeltetésszerű tevékenységéhez, és a személyek ártatlanságának védelméhez fűződő érdek. Elkövetési tárgya, ekként passzív alanya a vádolt személy.

Lévén a hamis vád alaki bűncselekmény, eredménye nincs, az eljárás megindítására alkalmas vádolással (aminek három eleme: az elkövető valamely törvényi tényállás megvalósítására utaló nyilatkozata, annak terhelő volta és hatóság előtt tétele) befejezetté válik. A törvényszék, egyetértve az elsőfokú bírósággal, úgy értékelte jelen eljárás során, hogy - a bűncselekmény megvalósulása esetén - az tényleges és közvetlen jog- illetve jogos érdekbeli sérelmet eredményez, amit az igaztalan vádak alapján a megvádolt személy elszenved. Jelen ügyben, ahogy erre az elsőfokú bíróság

is hivatkozott, a pótmagánvádló nagyon sokszor az üzleti életben kellemetlen helyzetbe került, üzleti partnereivel szemben az eljárás nem a bizalmat erősítette. Mindezeket összességében értékelve a törvényszék álláspontja szerint helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a pótmagánvádat elfogadta.

Vitatta a védelem azt is, hogy ... egyáltalán lehet-e vádlottja ennek a bűncselekménynek, hiszen jogi képviselőhöz fordult és nem közvetlenül maga diktálta a képviselőnek, hogy a keresetbe mit foglaljon.

A törvényszék a védői érveléssel szemben, az elsőfokú bírósággal egyetértve, ezt a kérdést igenlően válaszolta meg, ahogy erre a pótmagánvádló jogi képviselője is helytállóan hivatkozott. Egy jogi személyiségű társaság önmagában természetes személy képviselete nélkül, nem tud működni, az egyesület önmagában nyilatkozatképtelen, hogy működjön, ahhoz az kell, hogy legyen felhatalmazott képviselője, aki a nevében jogokat és kötelezettségeket szerezhet, illetve vállalhat.

..., mint a vadásztársaság képviselője adta a megbízást a keresetlevél benyújtására ...nek, a társaság felhatalmazása alapján, annak nevében járt el és a tényvázlat szerint a közgyűlési jegyzőkönyveket is ő bocsátotta a jogi képviselő rendelkezésére, valamint a megbízás során részletesen átbeszélték a kereset tartalmát. A tényvázlatot ... a vadásztársaság elnökeként alá is írta, így mint a vadásztársaság képviselője nyilván felelősséggel tartozik a keresetlevélben foglaltakért, alappal tévedésre nem hivatkozhat.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban szem előtt tartotta a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésében foglalt iránymutatást és döntően megalapozott tényállást állapított meg, azonban az irányadó tényállásból a bűnösségre vont következtetése nem helytálló.

A Btk. 233. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott hamis vád büntetett az követi el, aki a hatóság előtt mást bűncselekmény elkövetésével hamisa vádol.

Az eljárás megindítására alkalmas vádolással a cselekmény befejezetté válik. E tényállás szerinti bűncselekmény megvalósulása esetén az elkövetőnek fel kell ismernie a tényállásban megfogalmazott összes tényállási elemet, nevezetesen, hogy nyilatkozata valamely törvényi tényállás megvalósítására utal, azzal konkrét, beazonosítható személyt terhel és mindezt hatóság előtt teszi. Ennek során tényállításának objektíve és szubjektíve is valótlannak kell lennie. A terhelő tényállítás tehát csak akkor valósítja meg a hamis vádat, ha a vádoló nyilatkozat a tárgyi oldalon lényeges részében objektíve valótlan, vagyis a vádban állított esemény a valóságban nem történt meg, alanyi oldalon pedig ezt a körülményt az elkövető

tudatának is át kell fognia: tudnia kell, hogy hamis tényállításával ártatlan embert hamisan vádol. (BH. 1998/8, 2000/190)

... ezért tett feljelentést rágalmazás vétsége, majd később pótmagánvádat emelt hamis vád büntette miatt ... ellen a Balassagyarmati Városi Bíróságon, mert ..., mint a ... elnöke és képviselője jogi képviselője útján polgári peres eljárást indított vele szemben, valamint további személyekkel szemben is a Nógrád Megyei Bíróság előtt kártérítés címén. A kereset lényege szerint ők a felelősek azért, hogy nem történt elszámolás a vadásztársaság felé a működésük során befolyt bevétellel és tárgyi eszközökkel. A keresetlevélben ezen peres eljárás előzményeként előadásra került az is, hogy korábban ... ellen több büntetőeljárás is indult, azonban a nyomozás során büntetőjogi felelősség megállapítására nem került sor, viszont a feljelentett cselekmények jogalapjai lehetnek a polgári jogi kártérítésnek.

A feljelentés alapját képező keresetlevél - amit a ... képviselőjében ... nyújtott be jogi képviselője útján - azt tartalmazza, hogy már 2003. július 23-án kelt bejelentéssel fordultak a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitánysághoz lényegében azzal, hogy a vadásztársaság korábbi elnöke, ... csalással akarta rávenni a tagságot a vadásztársaság megszüntetésére, és ezzel egyidejűleg vélelmezték a tagok, hogy ennek indoka - amint az egyértelműen bizonyítható - az volt, hogy nevezett néhány, a társaságból kivált korábbi taggal és más személyekkel, megszüntetési kérelme bírósági benyújtásával egyidejűleg új vadásztársaságot alapított, azt a megyei bíróság ... néven nyilvántartásba vette és gyakorlatilag a ... vagyonát oda mentette át, számtalan törvénytelen eszköz bevetése és szabálytalan eljárások sorozata útján.

A hivatkozott rendőrségi eljárások adatai alapján az állapítható meg, hogy magánokirat-hamisítás miatt volt folyamatban eljárás 2135/2004.bü számon a Salgótarjáni Városi Rendőrkapitányságon ismeretlen tettes ellen. A feljelentést 2004. december 23. napján kelt határozatával a rendőrség elutasította, de a jogi képviselő panasza alapján a Salgótarjáni Városi Ügyészség magánokirat-hamisítás vétsége miatt ismeretlen tettes ellen elrendelte a nyomozást. Később a rendőrkapitányság 2006. január 11-én kelt határozatával megszüntette az eljárást azzal az indokkal, hogy a vadásztársaság 2003. június 22-i üléséről készült jegyzőkönyv hitelesített másolati példánya a lényegi tartalmát tekintve megegyezik a vadásztársaság ülésén kézzel írt eredeti jegyzőkönyvvel, és az ügyben magánokirat-hamisítás elkövetése nem volt megállapítható. A Salgótarjáni Városi Ügyészség a 2006. július 27. napján kelt B.26/2005. számú határozatával elutasította a jogi képviselő panaszát azzal, hogy magánokirat-hamisítás vétsége nem állapítható meg, s egyben tájékoztatta a feljelentőt, hogy a ... vagyonának a ... részére történő átjátszása miatt a Salgótarjáni Rendőrkapitányság Nyomozó Osztálya előtt 2064/2005.bü. szám alatt sikkasztás miatt nyomozás van folyamatban.

Ezen utóbbi eljárás azért indult, mert 11 személy, köztük ... is feljelentést tett a ... egykori elnöke,... és a vadásztársaság intéző bizottsága ellen. A feljelentés szerint a ... 2003. június 22. napján megtartott közgyűlésén ígéretet tettek arról, hogy a vadásztársaság vagyonával 10 napon belül elszámolnak, ami nem történt meg. A nyomozás lefolytatását követően a Salgótarjáni Városi Ügyészség a nyomozást 2007. november 21. napján kelt B.2803/2005. számú határozatával megszüntette, mivel a nyomozás adatai alapján nem volt megállapítható bűncselekmény elkövetése, és az eljárás folytatásától sem volt várhatón eredmény.

A megszüntetés alapja az volt, hogy a nyomozás rendelkezésre álló adatai alapján nem állapítható meg kétséget kizáróan az, hogy a 2003. június 22. napján megtartott közgyűlésen a vadásztársaság tagsága nem hatalmazta fel az intéző bizottságot, illetőleg a vadásztársaság és az intéző bizottság elnökét, ...t a vadásztársaság vagyonának értékesítésére. Mivel a vadásztársaság vagyonának értékesítésére vonatkozó felhatalmazás hiányát kétséget kizáró módon nem lehetett bizonyítani, annak megtörténtét a nyomozás során kétséget kizáróan nem sikerült megcáfolni, így kétséget kizáró módon nem bizonyítható az, hogy a vadásztársaság vagyonával ... sajátjaként rendelkezett volna.

Tartalmaz azonban a panaszt elutasító határozat további olyan megállapításokat, miszerint önmagában az, hogy az értékesített vagyon sorsáról ... nem számolt el a közgyűlés felé, még nem alkalmas bűncselekmény megállapítására. Tartalmazza azt is, hogy a nyomozás során a feljelentők és a tanúk egy részének vallomása ellentétes volt abban, hogy a közgyűlés felhatalmazta-e az intéző bizottságot és ...t a

vadásztársaság vagyonának értékesítésére vagy sem. A határozat megállapítást tesz a ... vagyonának sorsáról is, ezek szerint a ...is vásárolt a vagyonból, többek között UAZ tehergépkocsit, tárcsát, műtrágyaszórót. Továbbá a kihallgatott tanúk egybehangzóan nyilatkoztak arról, hogy a végelszámoló közgyűlés tartására később nem került sor és ... a vagyonnal nem számolt el. Összességében azonban, mivel a nyomozás során sem sikkasztás, sem más bűncselekmény elkövetését megállapítani nem lehetett, ezért az eljárás bebizonyítottság hiányában megszüntetésre került.

Ahogy a törvényszék erre indokolásában már utalt, a vádlotti tényállításnak objektíve és szubjektíve is valótlannak kell lennie. Ennek során nem elegendő a bizonyítási eljárás adatainak értékelése alapján a „vádolás” tárgyául szolgáló cselekmény megtörténtét bizonyító adatok hiteltérdemlőségének a vizsgálata, hanem a cselekmény meg nem történtét bizonyító adatokat is vizsgálni kell. Amennyiben pedig a bizonyítékok értékelése alapján olyan megállapításra lehet jutni, hogy a vádlott által tett terhelő tényállítás aggályos: ebből az következik, hogy nem lehet bizonyítani a terhelő tényállítás valóságtartalmát sem.

A bizonyítékok mérlegelése során a nyomozó hatóság határozata a bíróságot nem köti, ugyanis anyagi jogerővel nem rendelkezik.

A törvényszék megítélése szerint az okirat-hamisítás tényét a hitelesített jegyzőkönyv és a kézzel írt jegyzőkönyv összevetésével vizsgálta a nyomozó hatóság, de a jegyzőkönyv megszületésének körülményeire vonatkozó állításokat, amit a kifogásolt keresetlevél tartalmaz - különös figyelemmel

... tanú vallomásra is, aki a jegyzőkönyvvezető volt -, nem vizsgálta. Ugyancsak aggályt kelt a vád hamisságát illetően, hogy a lefolytatott büntetőeljárás során nem lehetett megállapítani, hogy ... jogosult volt-e a ... vagyonának értékesítésére, különös figyelemmel a vizsgálat által feltárt azon megállapításra is, hogy a vagyon egy része éppen a ...hoz került. Aggályos tehát, hogy a társaság vagyona megfelelő módon, megfelelő mértékben, érteken és jogszerűen felhatalmazott személy által került-e értékesítésre.

Mindazonáltal a keresetlevél alapján a polgári bíróság első- és másodfokon (a Nógrád Megyei Bíróság 9.P.21.523/2009/15. illetőleg a Fővárosi Ítéltábla 6.Bf.21.432/2010/5.) elévülés címén utasította el a felperesi keresetet, vagyis az ügy érdemét nem vizsgálta.

Mindezen aggályok alapján a törvényszék arra a következtetésre jutott - a korábbi jogi okfejtésben kifejtettekre is figyelemmel -, hogy a rendelkezésre álló bizonyítási adatok alapján nem állapítható meg kétséget kizáró bizonyossággal, hogy a vádlottnak a tényállítása valótlan. A büntetőjogi tényállásszerűséghez az lett volna szükséges, hogy a „vádolás” objektíve hamis legyen, vagyis a vádban állított cselekmény a valóságban nem történt meg. Következésképpen a bűnösség megállapításához tehát nem elégséges az, hogy nem bizonyítható az állított tény megtörténte. Ily módon tehát

nem volt kétséget kizáróan bizonyítható, hogy a vádlott objektíve valótlan tényt állított, amikor a keresetlevelet jogi képviselője útján a bírósághoz benyújtotta, hiszen a fent ismertetettek szerint ezzel kapcsolatosan nagy számban kételyek merültek fel. Ha a hamis vád esetén annak objektivitása is bizonytalan, külön bizonyítást atekintetben lefolytatni, hogy a vádolás szubjektíve is hamis volt, szükségtelen.

Mindezen okból a törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 372. §

(1) bekezdése alapján megváltoztatta, és ... vádlottat az ellene emelt hamis vád büntettének vádja alól a Be. 331. § (1) bekezdése alapján

- figyelemmel a Be. 6. § (3) bekezdés b) pontjában foglaltakra, mivel nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése - felmentette.

A bűnügyi költség pótmagánvádló általi viseléséről a törvényszék a Be. 344. § (1) bekezdése alapján rendelkezett.

Az ítélet elleni fellebbezési jogosultság a Be. 386. § (1) bekezdés c) pontján alapul, figyelemmel a Be. 367/A. § c) pontjára is.

Balassagyarmat, 2014. év március hó 10. napján

Molnár Ferencné dr. sk. a tanács elnöke

Dr. Varga Zsolt sk. a tanács tagja, előadó

Lászlóné dr. Verebélyi Edina sk. a tanács tagja